

نقش امام صادق(ع) در شکل‌گیری مذهب تشیع / فعالیت تشکیلاتی امام صادق

علاوه بر عمده روایات فقهی شیعه که از امام جعفر صادق(ع) نقل شده است، عقاید امروز مذهب تشیع نیز ثمره مناظرات ایشان با فرقه‌های مختلف بوده است.

علاوه بر عمده روایات فقهی شیعه که از امام جعفر صادق(ع) نقل شده است، عقاید امروز مذهب تشیع نیز ثمره مناظرات ایشان با فرقه‌های مختلف بوده است.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: ۲۵ شوال سالروز شهادت رئیس مکتب جعفری، امام صادق (ع) است. هندسه فعلی مکتب تشیع چه لحاظ فقهی و چه از لحاظ کلامی تشکیل یافته این برهه از تاریخ و به دست امام صادق (ع) است از همین رو گزارشی از میزان تأثیر‌گذاری ایشان در شکل‌گیری مذهب تشیع عرضه خواهیم داشت؛

زندگی نامه امام صادق (ع)

امام صادق (ع) در ۱۷ ربیع الاول سال ۸۳ ق مری در مدینه به دنیا آمد و در سال ۱۴۸ قمری در ۶۵ سالگی همان جا به شهادت رسید. در خصوص نحوه به شهادت رسیدن ایشان باید گفت که منصور توسط والی خود در مدینه امام را با انگور زهرآلود به شهادت رساند و سپس خود حيله گرانه به گریه و زاری و عزاداری ایشان پرداخت. بنی العباس که ابتدا با شعار طرفداری از اهل بیت روی کار آمده بودند تاب رشد و گسترش نفوذ امام صادق (ع) را نداشتند و در زمان حیاتشان چندین بار جان حضرت را تهدید نمودند. برای نمونه مفضل بن عمر می گوید: منصور دوانیقی برای فرماندار مکه و مدینه حسن بن زید پیام داد: خانه جعفر بن محمد را بسوزان، او این دستور را اجرا کرد و خانه امام صادق (ع) را سوزانید که آتش آن تا به راهرو خانه سرایت کرد. امام صادق (ع) آمد و میان آتش گام بر می داشت و می فرمود: **أَنَا بِنُ أَعْرَاقِ النَّبِيِّ أَنَا بِنُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ.**

شیعه یعنی شبکه حزبی امام صادق (ع)

حضرت آیت الله خامنه ای در خصوص نقش امام صادق (ع) در مذهب تشیع می فرماید: «امام صادق (ع) مرد مبارزه بود، مرد علم و دانش بود و مرد تشکیلات بود. مرد علم و دانش بودنش را همه شنیده اید. محفل درس امام صادق (ع) و میدان آموزشی که آن بزرگوار به وجود آورد، هم قبل از او و هم بعد از او در تاریخ زندگی امامان شیعه بی نظیر بود. همه حرفهای درست اسلام و مفاهیم اصیل قرآن که در طول یک قرن و اندی به وسیله ی مغرضان و مفسدان یا جاهلان تحریف شده بود، همه آنها را امام صادق (ع) به شکل درست بیان کرد، اما مرد مبارزه بودنش را کمتر شنیده اید. امام صادق (ع) مشغول یک مبارزه دامنه دار و پیگیر بود. مبارزه برای قبضه کردن حکومت و قدرت و به وجود آوردن حکومت اسلامی و علوی»؛ شیعه یعنی شبکه حزبی امام صادق (ع)، شبکه امام صادق همه جا گسترده بود»

نقش اما صادق (ع) در شکل‌گیری شیعه

در این خصوص رضا ایراندوست، استاد تاریخ و رجال حوزه و دانشگاه می گویند: «در روز غدیر خم نبی مکرم اسلام دو ثقل قرآن و اهل بیت را به عنوان ادامه دین معرفی می کنند. قرآن شالوده دین است، اما تبیین آن بر عهده امام است. برای فهم میزان تأثیر گذاری امام صادق (ع) تنها نگاهی به کتاب شریف کافی، ما را کفایت می کند. در کتاب کافی بیش از ۱۸ هزار سند روایی وجود دارد. از این تعداد چیزی نزدیک به ۱۲ هزار سند آن از امام صادق (ع) نقل می شود، این یعنی نزدیک به هفتاد درصد از روایات شریف کافی از امام صادق (ع) نقل شده است. در همین کتاب کافی تعداد روایاتی که از نبی اکرم نقل شده، هزار و ششصد و نود و پنج روایت است، از این تعداد چیزی در حدود هزار و ششصد روایت را امام صادق (ع) نقل می کنند. حتی ذکر این نکته لازم است که از مجموعه روایاتی که از امیر المومنین علی (ع) در کافی وجود دارد عمدتاً از امام صادق (ع) نقل شده است. پس اگر امام صادق (ع) نبودند ما حجم عمده ای از روایات از امیر المومنین (ع) و دیگر اهل بیت را هم نداشتیم.»

در کتاب کافی بیش از ۱۸ هزار سند روایی وجود دارد. از این تعداد چیزی نزدیک به ۱۲ هزار سند آن از امام صادق (ع) نقل می شود، این یعنی نزدیک به هفتاد درصد از روایات شریف کافی از امام صادق (ع) نقل شده است

وی عقاید امروز شیعه را ثمره فعالیت های امام صادق (ع) دانسته و می گوید: «کاری که امام در این مقطع انجام می دهند تربیت شاگردان فقیه و عالمانی است که مردم را تربیت کنند. مشهورترین راویان شیعه شاگردان حضرت هستند، همچنین مشهورترین متکلمان شیعه مانند مؤمن طاق و حشام بن حکم همگی جز شاگردان حضرت بوده اند. خیلی از اینها ساکن شهرهای دیگر مانند کوفه هستند که علم امام را در نقاط مختلف ترویج می نمودند. از طرف دیگر مجموعه اعتقادات شیعه در مواجهه با فرقه های ضاله مانند قدریه، جسمیه، خوارج، معتزله و … به واسطه امام صادق (ع) و شاگردان ایشان در مناظرات شکل گرفته است. پس به طور خلاصه امام در یک نزاع سراسر مکتبی شیعه جعفری را شکل داده اند. طبق گزارشات تاریخی حضرت و شاگردان همواره در مناظرات پیروز بوده اند.»

ایراندوست در توضیح قدرت شبکه سازی امام گفت: «در شیعه چیزی داریم با نام سازمان وکالت که در زمان غیبت صغری بیشتر به چشم می خورد. آغاز این سازمان وکالت با حضرت صادق (ع) بوده است. ایشان در هر منطقه ای وکیلی را قرار می دهند که نه تنها وجوهات را دریافت کند، بلکه نایب امام باشد تا قضاوت ها را انجام دهد و محل رجوع مردم قرار گیرد. بعدها بنی العباس بسیار تلاش کردند تا این سازمان را نابود کنند اما نتوانستند.»